

RIKSDAGENS PROTOKOLL.

1939.

Första kammaren.

Nr 25.

Lördagen den 9 december.

Kammaren sammanträdde kl. 4 e. m.; och dess förhandlingar leddes av herr förste vice talmannen.

Jämlikt § 20 av kammarens ordningsstadga hade herr *Holmström* till herr statsrådet och chefen för socialdepartementet framställt följande fråga: »Anser herr statsrådet att, med hänsyn till de på sista tiden gjorda omfattande inkallelserna av värnpliktiga och därav föranledda personalsvårigheter och kostnadsökningar för detaljhandeln, skäl föreligga att träffa anstalter för att uppskjuta ikraftträdandet av 'Arbetstidslag för detaljhandeln' från den stadgade tiden 1 januari 1940 tills vidare till dess nämnda, vid lagens antagande icke förutsedda svårigheter övervunnits?»

Ang. uppskov med ikraftträdandet av arbetstidslagen för detaljhandeln.

Herr statsrådet **Forslund**, som enligt å föredragningslistan gjord anteckning komme att vid detta sammanträde besvara herr *Holmströms* berörda fråga, erhöll ordet och anförde: Herr talman! Herr *Holmström* har till mig ställt den frågan, huruvida jag, med hänsyn till de på sista tiden gjorda omfattande inkallelserna av värnpliktiga och därav föranledda personalsvårigheter och kostnadsökningar för detaljhandeln, ansåge skäl föreligga att träffa anstalter för att uppskjuta ikraftträdandet av arbetstidslagen för detaljhandeln från den nu stadgade tiden — den 1 januari 1940 — tillsvidare till dess de nämnda vid lagens antagande icke förutsedda svårigheterna övervunnits. Till svar härå vill jag anförda följande.

Skäl av den natur, att de kunna föranleda mig att föreslå Kungl. Maj:t att i princip uppskjuta lagens ikraftträdande, föreligga enligt min mening icke. Jag vill dock vitsorda, att de omständigheter, som herr *Holmström* berört, kunna förorsaka vissa företag inom detaljhandeln sådana svårigheter, att undantag i större eller mindre omfattning från lagens föreskrifter måste anses motiverade. Arbetstidslagen för detaljhandeln innehåller emellertid, liksom övriga arbetstidslagar, bestämmelser, som lämna arbetsrådet befogenhet att, där det visar sig erforderligt, medgiva långt gående undantag från huvudreglerna. Det synes därför kunna förväntas, att det behov av undantag från reglerna i arbetstidslagen för detaljhandeln, som påkallas av det nu rådande krisläget, skall kunna bli tillgodosett.

Herr **Andersson, Emil**: Herr förste vice talman! Då herr *Holmström* på grund av stadsfullmäktigesammanträde i Gävle är förhindrad att närvara vid detta sammanträde, har han anmodat mig att till herr statsrådet framföra sitt tack för svaret och den förståelse för de i frågan berörda svårigheterna, som svaret antyder.

Jag anhåller här att få anförda några av de synpunkter, som herr *Holmström* velat framföra. Dessa hans synpunkter sammanfalla helt med mina egna. Såsom skäl för ett uppskov med ikraftträdandet av arbetstidslagen — vilket enligt tidigare beslut av riksdagen skulle äga rum den 1 januari 1940 — kan anföras:

Ang. uppskov med ikraftträdandet av arbetstidslagen för detaljhandeln.
(Forts.)

De omfattande inkallelserna ha för många köpmän medfört svårigheter att anskaffa personal. Redan under normala tider har det visat sig svårt att ordna en tillfredsställande rekrytering till detaljhandeln. Till följd av inkallelserna ha dessa svårigheter kraftigt ökat. Arbetstidslagen måste på grund av bestämmelserna om övertid för många affärsmän medföra, att ytterligare arbetskraft måste anställas. Detta kommer än mer att skärpa svårigheterna.

Till följd av bestämmelserna om obligatorisk övertidsersättning även för regelbundet återkommande göromål — betjäning av kunder efter stängningsdags, förberedelse- och avslutningsarbeten — samt till följd av nödvändiga nyanställningar måste kostnaderna för detaljhandeln avsevärt ökas. Enbart konsumtionsföreningarna beräkna sålunda enligt uppgift i den konsumentkooperativa tidskriften Vi, att lönekontot kommer att ökas med 10 procent. Dessa ökade kostnader för varudistributionen komma synnerligen olägligt just nu, då myndigheter och näringsorganisationer samarbeta i avsikt att hålla priserna nere.

Eventuella ransoneringsåtgärder, som utvecklingen kan komma att nödvändiggöra, måste leda till ökat arbete för köpmännen och de anställda. Redan de frivilliga ransoneringar, som beträffande vissa varor — kaffe, såpa och socker — enligt myndigheternas önskan vidtogos i september, ökade arbetet avsevärt. Kunderna måste sålunda uppföras på särskilda register i många, särskilt de större affärerna.

De möjligheter till dispens från lagens bestämmelser, som arbetsrådet har befogenhet att lämna, kunna givetvis komma till användning. Men då dessa som regel förutsätta ansökan i varje särskilt fall och det härvidlag rör sig om många tiotusentals näringsidkare synes uppskov med hela lagens ikraftträdande ur skilda synpunkter enligt min mening avgjort vara att föredraga.

Föredrogos, men bordlades ånyo på flera ledamöters begäran första särskilda utskottets utlåtanden nr 60—65 och andra särskilda utskottets utlåtande nr 32.

Vid föredragning av andra särskilda utskottets utlåtande nr 33, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med hemställan om riksdagens samtycke till utfärdande av förordnande jämlikt 1 § lagen om tjänsteplikt för medicinalpersonal, bifölls vad utskottet i detta utlåtande hemställt.

Anmälde andra särskilda utskottets förslag till riksdagens skrivelse, nr 86, till Konungen i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med hemställan om riksdagens samtycke till utfärdande av förordnande jämlikt 1 § lagen om tjänsteplikt för medicinalpersonal.

Skrivelseförslaget godkändes under förutsättning att utskottets hemställan i utlåtande nr 33 bifölles även av andra kammaren.

Anmälde och bordlades första särskilda utskottets utlåtanden:

nr 66, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till förordning om skatt å läskedrycker, m. m. jämte i ämnet väckta motioner; och

nr 67, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till förordning om värnskatt, m. m. jämte i ämnet väckta motioner.

Justerades protokollsutdrag för denna dag, varefter kammarens sammanträde avslutades kl. 4.11 e. m.

In fidem
G. H. Berggren.

Tisdagen den 12 december.

Kammaren sammanträdde kl. 4 e. m.

Herr statsrådet *Eriksson* avlämnade Kungl. Maj:ts proposition nr 94, angående anvisande av anslag till bidrag till utlandssvenskarnas förening.

Justerades protokollen för den 6 och den 8 innevarande månad.

Föredrogos, men bordlades ånyo på flera ledamöters begäran första särskilda utskottets utlåtanden nr 66 och 67.

Vid föredragning av Kungl. Maj:ts denna dag avlämnade proposition nr 94 blev densamma på begäran bordlagd.

Kammarens sammanträde avslutades kl. 4.03 e. m.

In fidem
G. H. Berggren.
